Vysvětlivky doprovázející veřejnou konzultaci k přezkumu sdělení o významných projektech společného evropského zájmu

Tyto vysvětlivky mají vyjasnit cíl a oblast působnosti návrhu na revizi sdělení Komise o kritériích pro analýzu slučitelnosti státní podpory, která má podpořit realizaci významných projektů společného evropského zájmu, s vnitřním trhem („sdělení o VPSEZ“). Doprovázejí veřejnou konzultaci k návrhu revidovaného sdělení o VPSEZ, která bude probíhat po dobu osmi týdnů.

Komise v jejím rámci vybízí občany, organizace, firmy a orgány veřejné správy, aby jí k předmětnému návrhu sdělili svá stanoviska. Zpětnou vazbu k tomuto návrhu chce Komise získat rovněž prostřednictvím naplánovaného setkání s členskými státy.

Zúčastněné strany prosíme, aby své připomínky poskytly v elektronickém formátu a jasně uvedly, zda má jejich příspěvek důvěrnou povahu. Pokud ano, měly by Komisi příspěvek poskytnout i ve verzi, která nebude důvěrné informace obsahovat a kterou bude možné zveřejnit na internetových stránkách GŘ pro hospodářskou soutěž. Úplné kontaktní údaje jsou uvedeny na stránkách veřejné konzultace.

1. Kontext

Významné projekty společného evropského zájmu mohou významně přispět k dosažení strategických cílů Unie, zejména s ohledem na jejich pozitivní vedlejší účinky. Tyto projekty mohou svést dohromady členské státy a zúčastněné strany z celé Unie za účelem vypořádání se s významným tržním či systémovým selháním nebo společenskými problémy, jejichž řešení by jinak nebylo možné.

Ve sdělení o VPSEZ[1], které bylo poprvé přijato v roce 2014, Komise stanoví podmínky, za nichž lze státní podporu na realizaci významných projektů společného evropského zájmu považovat za slučitelnou s vnitřním trhem podle čl. 107 odst. 3 písm. b) Smlouvy.

V roce 2019 zahájila Komise hodnocení tohoto sdělení v souvislosti s kontrolou účelnosti[2] balíčku opatření pro modernizaci státní podpory z roku 2012, aby posoudila, zda jsou pravidla stále vhodná pro daný účel. Z hodnocení vyplynulo, že pravidla fungují v zásadě dobře, ale pro následující období budou zapotřebí určité cílené úpravy.

Dne 11. prosince 2019 zveřejnila Komise sdělení Zelená dohoda pro Evropu, v němž nastínila politiky, jež mají do roku 2050 učinit z Evropy první uhlíkově neutrální kontinent na světě. K naplnění Zelené dohody pro Evropu jsou zapotřebí opatření ve všech odvětvích.

Dne 19. února 2020 pak byla představena evropská digitální strategie, která má zajistit, aby digitální transformace fungovala pro občany a podniky, a současně napomoci dosažení cílů klimatické neutrality do roku 2050.

Tato souběžná transformace na zelenou a digitální ekonomiku vyžaduje rovněž sladění stávajících pravidel státní podpory.

Platnost sdělení o VPSEZ skončí na konci roku 2021[3]. Přijetí nového sdělení o VPSEZ se plánuje na druhé pololetí roku 2021.

[1] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52014XC0620(01)
[2] https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_19_182
[3] https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_1247

2. Změny v návrhu sdělení o VPSEZ

Revize sdělení o VPSEZ se do značné míry opírá o výsledky, důkazy a údaje shromážděné v kontextu jeho hodnocení (mimo jiné v rámci cílené konzultace a veřejné konzultace ke všem pravidlům, jimiž se zabývala kontrola účelnosti[4]) a současně o zkušenosti, které Komise získala ze své rozhodovací praxe, zejména ze tří rozhodnutí souvisejících s VPSEZ v oblasti výzkumu a inovací (z rozhodnutí o mikroelektronice schváleného v prosinci 2018 a ze dvou rozhodnutí o hodnotovém řetězci baterií schválených v prosinci 2019 a v lednu 2021). Sdělení je navíc třeba aktualizovat tak, aby zohledňovalo nové hlavní politické priority, jako jsou Zelená dohoda nebo digitální strategie.

Na základě výsledků hodnocení se má za to, že sdělení o VPSEZ je celkově vhodné pro daný účel. Zejména se ukázalo, že jde o vhodný nástroj, díky němuž se ve strategických hodnotových řetězcích snáze rodí významné přeshraniční, integrované a kooperativní projekty podporující společný evropský zájem.

V této souvislosti se zdá, že nahrazení předchozích odvětvově specifických pravidel pro posuzování významných projektů společného evropského zájmu specializovanými a interdisciplinárními pokyny splnilo svůj cíl, kterým bylo vyjasnit kritéria způsobilosti a slučitelnosti státní podpory na tyto projekty a zvýšit předvídatelnost posouzení Komise.

Návrh sdělení o VPSEZ zůstává z velké části stejný jako sdělení z roku 2014 a revize se soustředí na níže uvedené aspekty.

<u>Otevřenost a inkluzivnost významných projektů společného evropského zájmu</u>

Stávající požadavky na způsobilost (např. minimální počet členských států, aby projekt mohl být považován za VPSEZ) a pozitivní ukazatele (např. otevřenost VPSEZ) zřejmě nepostačují k zajištění toho, aby koncepce významných projektů společného evropského zájmu probíhala plně otevřeným a inkluzivním způsobem.

Proto se jeví jako vhodné mírně zvýšit minimální počet zúčastněných členských států a zároveň zachovat možnost mít zúčastněných členských států méně, je-li to odůvodněno povahou projektu. Také je vhodné požadovat, aby všechny zainteresované členské státy měly skutečnou příležitost podílet se na nově vznikajícím významném projektu společného evropského zájmu (viz body 17 a 18 návrhu sdělení).

<u>Úloha malých a středních podniků</u>

Přestože tří integrovaných VPSEZ v oblasti výzkumu, vývoje a inovací, které byly schváleny od roku 2014, se zúčastnilo několik malých a středních podniků, pravidla stanovená ve sdělení o VPSEZ se sama o sobě nezabývají specifickou situací těchto podniků.

Vzhledem ke zvláštní úloze, kterou malé a střední podniky sehrávají v hospodářství EU, je důležité, aby se tyto podniky mohly na významných projektech společného evropského zájmu podílet a mít z nich prospěch. Jelikož u menších částek podpory, například pro malé a střední podniky, je v zásadě menší pravděpodobnost nepřiměřeného narušení hospodářské soutěže, je také vhodné zavést výslovnou zásadu posouzení přiměřenosti (viz bod 5 návrhu sdělení).

[4] https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/2044-Fitness-check-of-2012-State-aid-modernisation-package-railways-guidelines-and-short-term-export-credit-insurance/public-consultation

Také je záhodno povzbudit velké podniky účastnící se významných projektů společného evropského zájmu, aby malé a střední podniky v různých členských státech zapojovaly jako své partnery, a MSP tak mohly mít z těchto projektů stále více prospěch (viz bod 22 písm. d) návrhu sdělení).

Aktualizace ve světle stávajících priorit a strategií EU

Současné sdělení o VPSEZ plně neodráží nejnovější vývoj politiky EU, zejména Zelenou dohodu pro Evropu, digitální strategii a průmyslovou strategii / strategii pro malé a střední podniky.

Považuje se proto za nezbytné vložit do textu odkazy na novější relevantní iniciativy (viz body 4, 5 a 15 návrhu sdělení o VPSEZ).

Také je vhodné výslovně uznat možnost posuzovat podle sdělení o VPSEZ rozsáhlé přeshraniční projekty ve zdravotnictví nebo v digitální oblasti, které mají pro příslušné strategie velký význam (viz bod 26 návrhu sdělení).

Předcházení negativním účinkům podpory pro VPSEZ a další zajištění přiměřenosti podpory

V zájmu dalšího posílení evropského charakteru významných projektů společného evropského zájmu a k zajištění souladu s politikou soudržnosti EU je vhodné zavést zvláštní ustanovení o zacházení s podmínkami přemístění (viz bod 49 návrhu sdělení).

Aby se dále zaručilo, že podpora zůstane přiměřená v případě dodatečných čistých příjmů, které příjemci podpory získají díky podpořenému projektu, je záhodno zavést výslovné ustanovení, že Komise může požádat o zavedení vhodných mechanismů zpětného vyžádání (viz bod 37 návrhu sdělení). Také je vhodné stanovit požadavek na významné spolufinancování ze strany příjemce (viz bod 20 návrhu sdělení).

Další objasnění a aktualizace

Vzhledem k tomu, že během konzultací v rámci kontroly účelnosti byly vzneseny žádosti o objasnění, a s ohledem na rozhodovací praxi se jeví jako vhodné aktualizovat, mírně upravit nebo restrukturovat některá ustanovení sdělení o VPSEZ, zejména pokud jde o: definici „integrovaného projektu“ (viz bod 13 návrhu sdělení); existenci selhání trhu nebo systémových selhání nebo společenských problémů (viz bod 16 návrhu sdělení); definici „prvního průmyslového využití“ (viz bod 25 návrhu sdělení); posouzení hypotetického srovnávacího scénáře (viz bod 32 návrhu sdělení); kumulaci (viz bod 36 návrhu sdělení) a transparentnost (viz body 50 a 51 návrhu sdělení).